

K

3366

REGULA
BEATISSIMI PATRIS
NOSTRI
SANCTI
FRANCISCI
PER DOMINUM
HONORIUM III.
PAPAM

ANNO DOMINI 1223. DIE 29. NOVEMBRIS

SEQUENTI TENORE

CONFIRMATA.

In Nomine Domini.

Incipit Regula & vita Fratrum Minorum.

I. CAPITULUM.

Regula, & vita Fratrum Minorum hæc est: scilicet Domini nostri JESU Christi sanctum Euangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Frater FRANCISCUS promittit obedientiam, & reverentiam Domino Papæ HONORIO, ac Successoribus Eius canonicè intransibus, & Ecclesiæ Romanæ. Et alii Fratres teneantur Fratri FRANCISCO, & Eius Successoribus obedire.

*De his, qui volunt vitam istam accipere,
& qualiter recipi debeant.*

II. CAPITULUM.

Si qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros Provinciales, quibus solummodò, & non aliis, recipiendi Fratres licentia concedatur. Ministri verò diligenter

ter examinent eos de fide Catholica, & de Ecclesiasticis Sacramentis. Et si hæc omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & usque in finem observare, & uxores non habent, vel si habent, & iam Monasterium intraverint uxores, vel licentiam eis dederint auctoritate Diæcesani Episcopi, voto continentiae iam emisso, & illius ætatis sint uxores, quòd non possit de eis oriri suspicio; dicant illis verbum Sancti Evangelii, quòd vadant & vendant omnia sua, & ea studeant pauperibus erogare: quodsi facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caveant Fratres, & eorum Ministri, ne solliciti sint de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de rebus suis, quidquid Dominus inspiraverit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant Ministri mittendi eos ad aliquos DEUM timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pan-

nos probationis, videlicet duas tunicas sine caputio, & cingulum, & brachias, & caparionem usque ad cingulum, nisi eisdem Ministris aliud secundum DEUM aliquando videatur. Finito verò anno probationis recipiantur ad obedientiam promittentes vitam istam semper & regulam observare. Et nullo modo licebit eis de ista Religione exire, iuxta mandatum Domini Papæ; quia secundum Sanctum Evangelium: *Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retrò, aptus est regno DEI.* Et illi, qui iam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, qui voluerint habere; & qui necessitate coguntur, possunt portare calceamenta. Et Fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & possint ea repetiari de faccis & aliis petiis, cum benedictione DEI, quos moneo & exhortor, ne despiciant, neque iudicent homines, quos viderint mollibus ve-

vestimentis, & coloratis indutos, uti cibis & potibus delicatis, sed magis unusquisque iudicet, & despiciat semetipsum.

De Divino officio, & jejuniis, & quomodo Fratres debeant ire per mundum.

III. CAPITULUM.

Clerici faciant Divinum officium secundum Ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, excepto Psalterio, ex quo habere poterunt Breviaria. Laici verò dicant vigintiquatuor *Pater noster*, pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet istarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem, & orent pro Defunctis. Et jeiunent a Festo omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Domini. Sanctam verò Quadragesimam, quæ incipit ab Epiphania Domini usque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus suo sancto jeiunio consecravit, qui voluntariè eam jeiunant, benedicti

dicti sint a Domino; & qui nolunt, non sint adstricti, sed aliam usque ad Resurrectionem Domini jeiuent. Aliis autem temporibus, non teneantur, nisi sextâ feriâ jejunare. Tempore verò manifestæ necessitatis non teneantur Fratres jeiunio corporali. Consulo vero, moneo, & exhortor Fratres meos in Domino JESU Christo, ut quando vadunt per mundum non litigent, neque contendant verbis, nec alios judicent; sed sint mites, pacifici, & modesti, mansueti & humiles, honestè loquentes omnibus, sicut decet; Et non debeant equitare, nisi manifestâ necessitate, vel infirmitate cogantur. In quacunque domum intraverint, primum dicant: *Pax huic domui.* Et secundum Sanctum Euangelium de omnibus cibis, qui apponuntur eis, liceat manducare.

Quod Fratres non recipiant pecuniam.

IV. CAPITULUM.

Præcipio firmiter Fratribus universis, ut
nul-

nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam. Tamen pro necessitatibus infirmorum, & aliis Fratribus induendis, Ministri tantum & Custodes, sollicitam curam gerant secundum loca & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire. Eo semper salvo, ut (sicut dictum est) denarios vel pecuniam non recipiant.

De modo laborandi.

V. CAPITULUM.

Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter & devotè; ita, quòd exclusio otio animæ inimico sanctæ orationis & devotionis spiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deservire. De mercede verò laboris, pro se & suis Fratribus, corporis necessaria recipiant, præter denarios vel pecuniam: & hoc humiliter, sicut decet servos DEI, & paupertatis sanctissimæ sectatores.

B

Quod

*Quod Fratres nihil sibi approprient, & de
eleemofina petenda; & de Fratribus infirmis.*

VI. CAPITULUM.

Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanquàm peregrini & advenæ in hoc sæculo in paupertate & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemofina confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos Fratres meos hæredes, & reges regni cœlorum instituit, pauperes rebûs fecit, virtutibus sublimavit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viventium. Cui, dilectissimi Fratres, totaliter inhærentes nihil aliud pro nomine Domini nostri JESU Christi in perpetuum sub cœlo habere velitis. Et ubicunquè sint, & se invenerint Fratres, ostendant se domesticos invicem inter se, & se-
curè

curè manifestet unus alteri necessitatem suam: quia si mater nutrit & diligit filium suum carnalem, quantò diligentius debet quis diligere & nutrire Fratrem suum spirituales? Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit, alii Fratres debeant ei servire, sicut vellent sibi serviri.

*De pœnitentia Fratribus peccantibus
imponenda.*

VII. CAPITULUM.

Si qui Fratrum, instigante inimico, mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad solos Ministros Provinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere quàm citiùs poterunt sine mora. Ipsi verò Ministri, si Presbyteri sunt, cum misericordia iniungant illis pœnitentiam; Si vero Presbyteri non sunt, iniungi faciant per alios Sacerdotes Ordinis, sicut eis secundùm DEUM meliùs videbitur expedire: & cavere

debent, ne irascantur & conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira & conturbatio in se, & in aliis impediunt charitatem.

De electione Generalis Ministri huius Fraternitatis, & de Capitulo Pentecostes.

VIII. CAPITULUM.

Vniuersi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur habere Generalem Ministrum & Servum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio Successoris fiat á Ministris Provincialibus & Custodibus in Capitulo Pentecostes, in quo Provinciales Ministri teneantur semper insimul convenire, ubicunque á Generali Ministro fuerit constitutum. Et hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum maiorem vel minorem, sicut á prædicto Ministro fuerit ordinatum. Etsi aliquo tempore appareret universitati Ministrorum Provincialium & Custodum prædictum Ministrum non esse sufficientem ad ser-

servitium & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres, quibus electio data est, in nomine Domini alium sibi eligere in Custodem. Post Capulum verò Pentecostes Ministri & Custodes possint singuli, si voluerint, & eis expedire videbitur, eodem anno in suis Custodiis semel Fratres suos ad Capulum convocare.

De Prædicatoribus.

IX. CAPITULUM.

Fratres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum, & nullus Fratrum populo penitus audeat prædicare, nisi á Ministro Generali huius Fraternitatis fuerit examinatus & approbatus, & ab eo officium sibi prædicationis concessum. Moneo quoque & exhortor eosdem Fratres, ut in prædicatione quam faciunt, sint examinata & casta eorum eloquia, ad utilitatem & ædificationem populi anuntiando eius vitia & virtutes, pœ-

nam & gloriam cum brevitare sermonis,
quia verbum abbreviatum fecit Dominus
super terram.

De admonitione & correctione Fratrum.

X. CAPITULUM.

Fratres qui sunt Ministri & Servi alio-
rum Fratrum, visitent & moneant Fratres
suos, & humiliter, & charitative corrigant
eos, non præcipientes eis aliquid, quod sit
contra animam suam & Regulam nostram.
Fratres verò, qui sunt subditi, recordentur,
quòd propter DEUM abnegaverunt propri-
as voluntates. Unde firmiter præcipio eis,
ut obediant suis Ministris in omnibus, quæ
promiserunt Domino observare, non sunt
contraria animæ suæ & Regulæ nostræ. Et
ubicunque sunt Fratres, qui scirent & co-
gnoscerent se non posse Regulam spirituali-
ter observare, ad suos Ministros debeant &
possint recurrere. Ministri verò charitative
& benignè eos recipiant, & tantam familia-
rita-

ritatem habeant circa ipsos, ut dicere pos-
sint eis & facere, sicut Domini servis suis.
Nam ita debet esse, quòd Ministri sint servi
omnium Fratrum. Moneo quoquè & exhor-
tor in Domino JESU Christo, ut caveant
Fratres ab omni superbia, vana gloria, invi-
dia, avaritia, cura, & sollicitudine huius sæ-
culi, detractone, & murmuratione. Et non
curent nescientes literas, eas discere; sed at-
tendant, quòd super omnia desiderare de-
bent habere Spiritum Domini, & sanctam
eius operationem: orare semper ad DEUM
puro corde, & habere humilitatem & pa-
tientiam in persecutione, & infirmitate: &
diligere eos, qui nos persequuntur, reprehend-
unt & arguunt, quia dicit Dominus: *Di-
ligite inimicos vestros, & orate pro perse-
quentibus & calumniantibus vos. Beati qui
persecutionem patiuntur propter justitiam,
quoniam ipsorum est regnum cælorum: qui
autem perseveraverit in finem, hic salvus
erit.*

Quod

*Quòd Fratres non ingrediantur Monasteria
Monacharum.*

XI. CAPITULUM.

Præcipio firmiter Fratribus universis, ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum: & ne ingrediantur Monasteria Monacharum, præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, ne hac occasione inter Fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur.

De euntibus inter Saracenos & alios infideles.

XII. CAPITULUM.

Quicumque Fratrum, Divinâ inspiratione, voluerint ire inter Saracenos & alios infideles, petant eundi licentiam à suis Ministris Provincialibus. Ministri verò nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum. Ad hæc per obedientiam iniungo Ministris, ut petant à Domino Papa unum de Sanctæ Romanæ Ec-

Ecclesiæ Cardinalibus, qui sit Gubernator, Protector, & Corrector huius Fraternitatis, ut semper subditi, & subiecti pedibus eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, stabiles in fide Catholica, paupertatem & humilitatem, & Sanctum Euangelium, Domini nostri JESU Christi, quod firmiter promissimus, observemus.

Confirmatio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum Eius se noverit incursum. Datum Laterani tertio Kalendas Decembris, Pontificatûs nostri Anno octavo.

*Verba Beatissimi Patris Nostri Sancti
FRANCISCI.*

O Dilectissimi Fratres, & in æternum benedicti Filii!
Audite me, audite vocem Patris vestri:

Magna promissimus; Maiora promissa sunt nobis:
Servemus hæc; Suspiremus ad illa:
Voluptas brevis; Pœna perpetua:
Modica passio; Gloria infinita:
Multorum vocatio; Paucorum electio:
Omnium retributio. Amen.

*Eiusdem Patris imprecatio vel maledictio
contra scandalosos Fratres.*

Beatus Pater FRANCISCUS his, qui in hunc ordinem aliquid contra paupertatis votum inducerent vel alios suo malo exemplo destruerent; aliquando dicebat:

A Te Sanctissime Pater, & a tota cœlesti curia, & a me Pauperculo, sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt; quod Tu per sanctos Fratres huius Ordinis ædificasti, & ædificare nunquam cessas.

*Incipit Testamentum Sanctissimi Patris Nostri
FRANCISCI.*

Dominus dedit mihi Fratri FRANCISCO ita incipere, facere pœnitentiam: quia cum essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum, videre leprosos, sed Dominus adduxit me inter illos, & feci misericordiam cum illis. Et recedente me ab ipsis, id quod videbatur mihi amarum, conversum mihi fuit in dulcedinem animæ & corporis; & postea parum steti, & exivi de sæculo. Et Dominus dedit mihi talem fidem in Ecclesiis suis, ut ita simpliciter adorarem & dicerem: Ado-
ra-

ramus Te Sanctissime Domine JESU Christe hic, & ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum. Postea dedit mihi Dominus, tantam fidem in Sacerdotibus, qui vivunt secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, propter ordinem ipsorum, quod si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et si haberem tantam sapientiam, quantam habuit Salomon, & invenirem pauperculos Sacerdotes huius sæculi in Ecclesiis, in quibus morantur, nolo prædicare contra voluntatem ipsorum. Et ipsos, & omnes alios volo timere, amare, & honorare, sicut meos Dominos. Et nolo in ipsis considerare peccatum, quia Filium DEI cerno in ipsis, & Domini mei sunt: Hæc propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc sæculo de ipso altissimo Filio DEI, nisi Sanctissimum Corpus & Sanguinem suum, quod ipsi recipiunt, & ipsi soli aliis administrant. Et hæc Sanctissima Mysteria volo super omnia honorari, & venerari, & in locis pretiosis collocari. Sanctissima nomina & verba eius scripta ubicunque invenero in locis illicitis volo colligere, & rogo, quod colligantur, & in loco honesto collocentur. Et omnes Theologos, & qui ministrant nobis Sanctissima Verba Divina, debemus honorare & venerari, sicut eos, qui ministrant nobis spiritum & vitam. Et postquam Dominus dedit mihi curam de Fratribus, nemo ostendebat mihi

quid deberem facere ; sed ipse Altissimus revelavit mihi, quòd deberem vivere secundum formam Sancti Euangelii. Et ego paucis verbis, & simplicibus feci scribi, & Dominus Papa confirmavit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendam vitam istam, omnia quæ habere poterant, pauperibus erogabant, & erant contenti tunicâ unâ intus & foris repetiata, qui volebant, cum cingulo & braccis, & nolebamus plus habere. Officium dicebamus nos Clerici secundum alios Clericos : Laici dicebant *Pater noster* ; & satis libenter manebamus in Ecclesiis pauperculis, & derelictis, & eramus idiotæ, & subditi omnibus. Et ego manibus meis laborabam, & volo laborare, & omnes alii Fratres firmiter volo, quòd laborent de laboratio quod pertinet ad honestatem. Et qui nesciunt, discant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed propter bonum exemplum, & ad repellendam otiositatem. Et quando non dabatur nobis pretium laboris, recurrebamus ad mensam Domini, petendo eleemosinam ostiatim. Salutationem hanc mihi Dominus revelavit, ut diceremus : *Dominus det tibi pacem*. Et caveant sibi Fratres ut Ecclesias, & habitacula, & omnia alia, quæ pro ipsis construuntur penitus non recipiant, nisi essent sicut decet sanctam paupertatem, quam in Regula promisimus, semper ibi hospitantes sicut advenæ & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam Fratribus universis, quòd ubicunque sunt,

non

non audeant petere aliquam literam in Curia Romana per se, nec per interpositam personam, nec pro Ecclesia, nec pro alio loco, nequè sub specie prædicationis, nequè pro persecutione suorum corporum : sed ubicunque non fuerint recepti, fugiant in aliam terram ad faciendam pœnitentiam cum benedictione DEI. Et firmiter volo obedire Generali Ministro huius Fraternitatis, & illi Gvardiano, quem sibi placuerit mihi dare. Et ita volo esse captus in manibus suis, ut non possim ire, vel facere contra voluntatem suam, quia Dominus meus est. Et quamvis sim simplex & infirmus ; tamen semper volo habere Clericum, qui mihi faciat officium, sicut in Regula continetur. Et omnes alii Fratres ita teneantur firmiter obedire Gvardianis suis, & facere officium secundum Regulam. Et si aliqui inventi essent, qui non facerent officium secundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non essent Catholici : omnes Fratres ubicunque sunt per obedientiam teneantur, quòd ubicunque invenerint aliquem ipsorum, proximiori Custodi illius loci, ubi ipsum invenerint, debeant præsentare. Et Custos teneatur per obedientiam ipsum firmiter custodire, sicut hominem in vinculis die noctuquè, ita quòd non possit eripi de manibus suis, donec propriâ suâ personâ ipsum repræsentet in manibus sui Ministri. Et Minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsum per tales Fratres, qui die noctuquè custodiant ipsum, sicut hominem

C 3

nem

nem in vinculis, donec representent ipsum coram Domino Ostiensi, qui est Dominus, Protector, & Corrector istius Fraternalitatis. Et non dicant Fratres, hæc est alia Regula: quia hæc est recordatio, admonitio, & exhortatio, & meum Testamentum, quod ego Frater FRANCISCUS parvulus vester facio vobis Fratribus meis benedictis, propter hoc, ut Regulam, quam Domino promisimus, melius Catholicè observemus. Et Generalis Minister, & omnes alii Ministri & Custodes per obedientiam teneantur, in istis verbis non addere vel minuere. Et semper hoc scriptum habeant secum iuxta Regulam: & in omnibus Capitulis, quæ faciunt, quando legunt Regulam, legant & ista verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis & Laicis præcipio firmiter per obedientiam, ut non mittant glossas in Regula, nec in istis verbis dicendo: ita volunt intelligi; sed sicut dedit mihi Dominus purè & simpliciter dicere, & scribere Regulam, & ista verba, ita simpliciter, & purè sine glossa intelligatis, & cum sancta operatione usquè in finem observetis. Et quicumquè hæc observaverit, in cælo repleatur benedictione Altissimi Patris Cælestis, & in terra repleatur benedictione Filii sui, cum Sanctissimo Spiritu Paraclito, & omnibus virtutibus cælorum, & omnibus Sanctis. Et ego Frater FRANCISCUS parvulus, & vester Servus in Domino, in quantumcunquè possum, confirmo vobis intus & foris istam Sanctissimam benedictionem. Amen.



REGULA Y ZYWOT
BRACI MNIEYSZYCH
SWIĘTEGO FRANCISZKA
PRZEZ
HONORIUSZA III. PAPIEŻA
POTWIERDZONA.

HONORYUSZ Sługa Sług Bożych, Miłym Synom Bratu FRANCISZKOWI y inſzey Braci Mnieyszey zdrowia y Apostolskiego Błogosławienſtwa: Gdyż zwykła Stolica Apostolska dogadzać pobożnym chuciom, y uczciwym proſzących żądżom chęć łaskawą pokazować. Przetoż mili w Panu Synowie, Waszymi pobożnymi proſzbami nakłonieni. Zakonu Waszego Regulę od Świętey pamięci INNOCENCYUSZA Papięza Przodka naszego pochwaloną, napisaną w tym liście władzą wam Apostolską potwierdzamy, która taka jest:

w Imię

W Imie Pańskie.

Poczyna się Reguła y Żywot Braci Mnieyszey.

I. ROZDZIAŁ.

Reguła y żywot Braci Mnieyszey ten iest; Pana Naszego JEZUSA Chrystusa Świętą Ewangelią chować: żyjąc w Pośluszeństwie, bez własności y wczystości. Brat FRANCISZEK obiecuie pośluszeństwo y uczciwość Papieżowi HONORYUSZOWI, y iego Następcom prawnie wchodzącym, y Kościołowi Rzymskiemu. A inni Bracia powinni będą Bratu FRANCISZKOWI y Jego Następcom pośluszni być.

O tych, którzy chcą ten żywot przyjąć, a iako mają być przyjmowani.

II. ROZDZIAŁ.

Jeśli by ktòrzy chcieli ten żywot przyjąć, a przyzliby do Braci naszej, niech ie poszłą do swoich Ministrow Prowincyałskich, ktòrym tylko, a nie inszym przyjmowania Braci pozwolenie ma być dane. A Ministrowie
niech

niech ich pilno wypytaią z strony wiary Katołickiey, y z strony Sakramentow Kościelnych. A jeśli by to wszystko wierzyli y chcieli by to wiernie wyznawać, y aż do konca mocno zachować, a żon by też nie mieli, albo jeśli by mieli lecz by iuż do Kłasztoru żony wstąpiły; albo im pozwolenie dały mocą własnego Biskupa, ślub powściągliwości iuż oddawszy: y onych by też lat żony były, iż by o nich podeyrzenie być niemogło: niech im powiedzą Słowo Świętey Ewangelij, aby poszli y przedali wszystko swe, y ono niech staraia się ubogim oddać. Czego jeśli by uczynić niemogli, dofyć im na dobrej woli. A niech się strzegą Bracia y ich Ministrowie, żeby się niepieczołowali o rzeczy ich doczesne, żeby wolnie stanowili o nich, iakoby im Pan do serca podał. Lecz jeśli by porady potrzebowali, wolno Ministrom posłać ich do niektòrych Boga się boiących, za ktòrych by radą dobra swe ubogim rozdali. Potym
D
niech

niech im dadzą odzienie w którymby probowali, to jest dwie suknie bez Kaptura, y chorde, y zakrycie tajemne, y Kaparon aż do pasa, wyjąwszy, żeby się kiedy inaczej tymże Ministrom według Boga zdało. A po roku próby niech będą przyięci pod posłuszeństwo, obiecuiąc żywot ten y Regułę zawsze zachować. Zadnym też sposobem nie będzie się im godziło z tego Zakonu wyńść według rozkazania Oycy Świętego Papieża: bo według Świętey Ewangelij, żaden który położy rękę na pług, á oglądaiący się wstecz, nie jest sposobny do Królestwa Bożego. A oni którzy iuż obiecali posłuszeństwo, niech mają iedną suknią z Kapturem, a drugą bez Kaptura, którzyby chcieli mieć. A których potrzeba przymusza, mogą używać obuwia. Bracia też wszyscy w podłych sukniach mają się nosić, y mogą ie łątać worami y łatami z Błogosławienstwem Bożym. Przeszczegam ich też, aby niewzgardzali ani sędzi-

sędzili ludzi, którychby widzieli w miękie odzienie y ozdobne obleczonych, albo też używających potraw y picia rozkosznego; ale niechay raczej każdy sam siebie sędzi, y sobą gardzi.

O obrządku Boskim, y o poście, y iako Bracia mają chodźć po świecie.

III. ROZDZIAŁ.

Klerycy niech odprawuią obrząd Boski wedle postanowienia Świętego Rzymskiego Kościoła, wyiowski psalterz, gdyż mogą mieć Brewiarze. A Bracia Laicy mają mówić dwadzieścia y cztery Pacierze za Jutrznia, za Laudes pięć, za Prymę, Tercyą, Sextę, Nonę, za każdą z tych po siedmiu, za Nieszpor dwanaście, za kompletę siedm, y niech się modlą za umarłe. Niech też pofzczą od Wszystkich Świętych aż do Narodzenia Panskiego; święty zaś post, który się poczyna od trzech Królow aż do ustawicznych czterdziestu dni, który Pan swym

świętym postem poświęcił, którzy go dobrowolnie postczą, niech Błogosławieni będą od Pana, a którzy niechcą, niemają być przymuszani: Ale drugi aż do Zmartwychwstania Paskiego mają pościć. A inszych czasów nie powinni, tylko w piątek pościć, a czasu jawney potrzeby, nie są obowiązani Bracia na post cielesny. Radzę też y przestrzegam Bracią moję w Panu JEZUSIE Chrystusie żeby idąc przez świat niewadzili się, ani słowami sprzeczali, y inszych żeby niepośadzali: ale niech będą cisy, spokojni, y skromni, łaskawi y pokorni, uczciwie z każdym mówiąc iak przystoi. A niemają na koniach ięździć, tylko gdyby ich iawna potrzeba, albo choroba do tego przymuszała. W którykolwiek by dom weszli, zaraz niech mówią, *pokoy temu domowi*. A podług Świętey Ewangelyi, ze wszystkich pokarmow, które przed nie kładą, godzi się im pożywać.

Iż

Iż Bracia niemają brać pieniędzy.

IV. ROZDZIAŁ.

Przykazuję mocno Braci wszystkimy, aby żadnym sposobem monety albo pieniędzy niebrali, ani sami przez się, ani przez wstawioną osobę. Jednak o potrzeby chorych, y o odzienie Braci, przez przyjaciół duchowne, Ministrowie tylko y Kustoszowie niech się pilno staraia, wedle mieysc y czasow, y zimnych kraioy, jakoby obaczyli potrzebno być y przystoyno: tego iednak przestrzegając, aby (iako się rzekło) monety albo pieniędzy niebrali.

Jako Bracia mają robić.

V. ROZDZIAŁ.

Bracia oni, którym dał Pan łaskę do roboty, niech robią wiernie y nabożnie; tak coby odegnawszy próżnowanie dusznego nieprzyaciela, świętey modlitwy y nabożenstwa Ducha niezgafili, któremu insze doczesne rzeczy mają dogadzać. A z strony zapła-

D 3

ty

ty za pracę, dla siebie, y dla swych Braci, cielesne potrzeby mogą brać (oproc grozow albo pieniędzy) a to pokornie, iako sługom Bożym, y Najswiętszego uboſtwa naśladowcom przyſtoi.

Iż Bracia niemają ſobie nic przywłaſzczać, y o iałmużny proſzeniu, y o chorych Braci.

VI. ROZDZIAŁ.

Bracia nic ſobie niech nieprzywłaſzczają, ani domu, ani mieyſca, ani żadney rzeczy: ale iako Pielgrzymi y przychodniowie będąc na tym ſwiecie, w uboſtwie y pokorze Panu Bogu ſłużąc, niech chodzą dla iałmużny z ufnością. A nie potrzeba ſię im wſtydać; gdyż y Pan dla nas ſtał ſię ubogim na tym ſwiecie. Tać to ieſt ona zacność naywyżſzego uboſtwa, które was naymiłszą Bracią moię, dziezciami, y Królmi Króleſtwa Niebieſkiego poſtanowiło, ubogimi w rzeczach uczyniło, w cnotach wywyżſzyło. To niech będzie częſtką waſzą, która prowadzi do ziemi

mie żyjących; do którego też naymiłſi Bracia cale przyſtając, niechcieycie nic inſzego pod niebem nigdy mieć dla Imienia Pana naſzego JEZUSA Chryſtufa. A gdziekolwiek ſą, y przybyli by iedni do drugich Bracia, niech ſię pokażą domowymi między ſobą, y beſpiecznie niech obiawi ieden drugiemu potrzebę ſwą. Bo ieſliż Matka żywi y miłue Syna ſwego cielesnego, iakoż niepilniey winien każdy miłować y żywić Brata ſwego Duchownego? A ieſliby który z nich zachorzał, drudzy Bracia winni mu ſłużyć, iakoby radzi zeby im ſłużono.

O Pokucie, która Braci grzeſzącey ma być dawana.

VII. ROZDZIAŁ.

Ieſliby którzy z Braci, za poduſzczeniem nieprzyiaciełſkim ſmiertelnie zgrzeſzyli względem onych grzechow, o których by znaydowało ſię poſtanowienie między Bracią, aby ſię uciekano do ſamych Miniſtrow Prowincyałſkich, winni będą pomienieni Bracia

cia do nich się udawać iak by nayprędzey mogli bez omieszkania. A oni Ministrowie (iesli Kapłani są,) z miłosierdziem niech im naznaczą pokutę: lecz iesli nie są Kapłani, niech każą naznaczyć przez insze Kapłany Zakonne, tak iakoby nayprzyystoyniey wedle Boga onym się widziało. Maią się też przestrzegać, żeby się niegniewali ani smucili dla grzechu czyiego: gdyż gniew y frasunek y w tym samym gniewliwym y w inszych czynią przeskodę do miłości.

O wybieraniu Generalskiego Ministra tego Braćwa y o Kapitulie swięteczney.

VIII. ROZDZIAŁ.

Wszyscy Bracia powinni zawsze będą mieć iednego, z Braci tego Zakonu Generalskiego Ministra y Slugę wszyftkiego Braćwa, a iemu winni będą mocno posłuszni być. Ktòry gdy ustąpi, niech po nim Następcę obiorą Ministrowie Prowincyalscy y Kustoszowie na Kapitulie swięteczney, na którą Pro-
win-

wincyalscy Ministrowie, powinni będą zawsze zniść się, kiedykolwiek by Generalski Minister rozkazał: A to raz we trzy lata, albo na inszy czas dalszy, albo też bliższy, iakoby od pomienionego Ministra było zrządzone. A iesliby ktòrego czasu pokazało się zgromadzeniu Ministrow Prowincyalskich y Kustoszow, iż przerzeczony Minister nie byłby dostateczny ku służbie, y ku pospolitemu pożytkowi Braci, powinni będą pomienieni Bracia, ktòrym obieranie należy, w Imie Panskie inszego sobie obrać za przełożonego. A po Kapitulie swięteczney, Ministrowie y Kustoszowie, każdy z osobna, mogą, będąli chcieli, y ieseliby się im pożytecznie zdało; tegoż Roku w swych Kustodyach, raz Bracią swoią na Kapitulę wezwać.

O Kaznodziejach.

IX. ROZDZIAŁ.

Niech Bracia niekażą w Biskupstwie żadnego Biskupa, gdyby się im o to sprzeci-
E
wiał.

wiał. A żaden z Braci, niech koniecznie nie waży się ludziom kazać, aż by od Ministra tego Bractwa był wybadany, y wyfadzony; azby mu onże urzędu Kaznodzieyskiego pozwolił. Upominam też y pobudzam tychże Braci, żeby w kazaniach które odprawować będą, były rozmyślnie y uczciwe ich słowa, ku pożytkowi y zbudowaniu ludzkiemu, y żeby im opowiadali występki y cnoty, mekę y chwałę, a to krotkimi słowy: bo słowo ukrocone uczynił Pan na ziemi.

O upominaniu y karaniu Braci.

X. ROZDZIAŁ.

Bracia którzy są Ministrami y Sługami infzych Braci, niech nawiedzają y upominają Bracią swoje, pokornie, y łaskawie, niech ie karzą, nierozkazując im niczego coby było przeciwko duszy ich, y Regule naszey. A Bracia którzy są poddani, mają pamiętać, iż dla Pana Boga wyrzekli się swoiey własney woli. Przetoz mocno przykazuję, aby byli

po-

posłuszni swoim Ministrom Prowincyałskim we wszystkim co obiecali Panu zachować, a nieieść przeciwko duszy ich y Regule naszey. A gdziekolwiek są Bracia nasi, którzyby wiedzieli y uznali, iż niemogą Reguły duchownie zachować, do swych Ministrow winni są y mogą się udawać: a Ministrowie miłośnie y łaskawie niech ich do siebie przyimują, y tak się towarzysko z nimi niech obchodzą, iż by im oni Bracia mogli mówić, y czynić iako, Panowie sługom swoim, albowiem tak ma być aby Ministrowie byli sługami wszystkicy Braci. Upominam też, y przestrzegam Bracią moję w Panu JEZUSIE Chrystusie; aby się wawrowali od wszelkicy pychy, marney chwały, zazdrości, łakomstwa, starania y pieczołowania tego świata, uwłóctwa y szemrania. A niech się niestarają ci co nieumieją pisać o nawyknienie iego, ale niech pomnią, iż nadedwysztko pragnąć mają, aby mieli Ducha Panskiego, y święte Jego sprawy, modlić się

E 2

za

zawsze do Boga czystym sercem, y mieć pokorę y cierpliwość w prześladowaniu y w niemocy, y miłować onych którzy nas prześladują, strofują y karzą, bo mowi Pan: *miłujcie nieprzyjacioly wasze y modlcie się za prześladujące y potwarzające was. Błogosławieni którzy prześladowanie cierpią dla sprawiedliwości; bo ich jest Królestwo Niebieskie, a kto wytrwa aż do końca, ten zbawion będzie.*

Iż Bracia niemają wchodzić do Klasztoru Mniszek.

XI. ROZDZIAŁ.

Przykazuję mocno Braciej wszystkiey aby niemieli podeyrzanego towarzystwa, abo rad z niewiastami, aby też nie wchodzili do Klasztoru Mniszek, procz onych, którym od Stolicy Apostolskiej dane jest pozwolenie osobne. Niech też nie będą Kmiotranymęszczyn, albo białych głów, żeby za tą okazją między Bracią, albo też o Braciej z gorszenie nieurosto.

O idących między Saraceny, y inne niewierne.

XII. ROZDZIAŁ.

Którzykolwiek z Braciej z Boskiego natchnienia chcieli iść między Saraceny y do inszych niedowiar-kow, niech proszą na onę drogę pozwolenia od swych Ministrow Prowincyałskich. A Ministrowie żadnemu ku iściu pozwolenia niech niedaia, tylko onym, któreby widzieli być sposobne ku posłaniu. Nad to, przez posłuszeństwo kładę to na Ministry, aby prosili od Oyca Świętego Papieża jednego z Świętego Kościoła Rzym-skiego Kardynałow, któryby był Rządca, Obrońcą, y Poprawcą tego Bractwa, żebyśmy zawsze poddani będąc, y podłożeni pod nogi tegoż Świętego Kościoła, statecznymi w wierze Katolickiey zostawali, a ubóstwo y pokorę y Świętą Ewangelią Pana Naszego JEZUSA Chrystusa, którąśmy obiecali, mocno zachowali.

Potwierdzenie Reguly.

Zadnemu tedy zgola z ludzi niegodzi się aby ten list naszego potwierdzenia miał szpocić, albo też śmiałością uporną sprzeciwiać się. A iesliby się o to kto śmiał pokusić; niechże wie, iż wpadnie w gniew srogi Boga Wzzechmogącego, y Błogosławionych Piotra y Pawła Apostolow Jego. Dan na Lateranie dwudziestego dziewiątego dnia Miesiąca Listopada Biskupstwa naszego Roku osnego.

Słowa Błogosławionego Ojca naszego Świętego Franciszka.

O Naymilsi Bracia y ná wieki Błogosławieni Synowie, słuchaycie mnie, słuchaycie głosu Ojca Waszego. Wielkieśmy rzeczy obiecali, większe nam są obiecane. Chowaymy te, a wzdychaymy do onych. Roskosz krótka, karanie wiekuiście. Małe ucierpienie, Chwała nieśkończona. Wiele iest wezwanych, mało wybranych, a wszystkim zapłata Amen.

Tegoż Ojca złorzeczeństwo y przekleństwo przeciwko gorszącym Braci.

Błogosławiony Ociec S. Franciszek tym którzy do tego Zakonu cokolwiek przeciwko uboſtwu wnieśli, albo inſzych ſwym złym przykładem pſowali niegdy mawiał:

Od Ciebie Święty Oycze y od wszystkich Obywatelów Niebieskich, y odemnie ubożiuchnego niech będą przekłeci ci, którzy ſwym złym przykładem miefzają y pſują to, coś ty przez świętych Braci tego Zakonu zbudował, y ieszcze budować nigdy nieprzeſtaieſz.

Poczyna ſię Testament Błogosławionego Ojca Świętego FRANCISZKA.

Pan dał mi Bratu FRANCISZKOWI tak począć, y czynić pokutę, iż gdym był w grzechach moich, na zbył mi ſię widziała rzecz być gorzka patrzyć na trędowate. Ale ſamże Pan przywiódł mię między nie, y
uczy-

uczynilem miłosierdzie z nimi: y gdym odchodził od nich, to co mi ſię zdało być gorzkiego, obrociło mi ſię w ſłodkość duszy y ciała. Potym trochę zatrzymałem ſię y wyſzedłem od ſwiata, a Pan dał mi taką wiarę w Kościołach żebym ſię tak po proſtu modlił y mówił: Chwalemy cię Najswiętſzy Panie Jeżu Chryſte, tu, y we wſzytkich Kościołach twoich, które ſą na całym ſwiecie, y błogosławimy Tobie, albowiem przez twój święty Krzyż odkupiłeś ſwiat. A potym dał mi Pan taką wiarę w Kapłanach, którzy żyją według ſpoſobu Świętego Kościoła Rzymskiego dla porządku ich. Y ieżeli by mię prześladowali chcę ſię do nich uciekać. A choćbym miał tak wielką mądrość, iaką miał Salomon, y znalazłbym ubożiuchnych Kapłanów tego ſwiata w ſwoich Parochiach w których miefzkaiają, niechcę kazać przeciwko woli ich, y onych wſzytkich y inſzych chcę ſię bać, miłować y czcić iako moich Panów. A niechcę w nich upatrować grzechu, bo Syna Bożego w nich uznawam y Panami moimi ſą: a to dla tego czynię, iż niewidzę według ciała na tym ſwiecie ſtrony Naywyższego Syna Bożego, tylko Najswiętſze Ciało y Krew Jego które oni ſami przyimują, y oni ſami inſzym rozdawaiają. A te Najswiętſze Tajemnice nad wſzytkie rzeczy chcę czcić y ważyć, y na mieyſcach uczciwych pokładać. Najswiętſze Imiona y ſłowa Jego piſane, gdz ekołwiek znajdę na mieyſcach nieprzyſtoynnych chcę zbierać, y proſzę aby były zbierane, a na mieyſcach uczciwych kładzione. A wſzytkich Theologów, którzy uſługuią
nam

nam w słowie Bożym mamy czcić y ważyć iako tych, którzy nam udzielają ducha y żywota. A potym gdy mi dał Pan Bracia, żaden mi nie pokazał cobym miał czynić, ale sam Naywyższy objawił mi, że miał żyć według kształtu Świętey Ewangelij. A iam krótkimi słowami y prostemi kazał napisać, a Ociec Święty Papież potwierdził mi. A oni którzy przychodzili do przyięcia tego żywota, wszystkie rzeczy swoje które mieli ubogim rozdawali, y przedstawiali na iedney sukni wewnątrz y zwierzchu połataney, którzy mieć chcieli z pašem, y z odzieniem zakrytym y niechcieliśmy więcej mieć. Obrząd Boski odprawowaliśmy my Klerycy według infzych Klerykow, a Bracia Laicy mówili *Oycze nasz*. A z wielką chęcią mieszkaliśmy w Kościołach opuszczonych, y byliśmy nieukami y poddanymi wszystkim. A ia robiłem rękami moimi, y chęć robić, y wszyscy infi Bracia chęć aby robili taką robotę, która należy do uczciwości. A którzy nieumieją niech się uczą, nie dla żądze wzięcia nadgrody za robotę; ale dla dobrego przykładu, y dla odpędzenia próżnowania. A gdy nam niedawano zapłaty za robotę, udawaliśmy się do stołu Pańskiego prosząc iakmużny od domu do domu. Pozdrowienie mi Pan objawił, abym tak mówił: Pan, niech ci da Pokoy. Niech się wystrzegają Bracia, aby Kościołow y budowania y wszystkich infzych rzeczy, które dla nich budują z goła nieprzyimowali, ażby takie były, które z dobią święte Ubostwo. Któreśmy w Regule obiecali, za-

wsze

wsze tam mieszkając iako przychodniowie, y pielgrzymowie. Przykazuję Braci wszystkiey przez posłuszeństwo, aby gdziekolwiek są; nieważyli się prosić iakiego listu na Dworze Papieżkim, ani na Kościół, ani dla iakiego mieysca, ani pod osobą kazania, ani dla przesładowania ciała swego: ale gdziekolwiek niebyli b / przyięci niech się uciekają do infzey ziemi, dla czynienia pokuty z Błogosławieństwem Bożym. Y mocno chcę być posłusznym Ministrowi Generalnemu Tego Bractwa, y onemu Gwardyanowi, którego by się iemu dać mi podobało, y tak chcę być w rękach iego zniewolony żebym nie mógł iść, abo co czynić nad posłuszeństwo y wolą iego, bo Panem moim jest. A choziem jest prostakiem y niemocnym, iednak przecie chcę mieć Kleryka któryby obrząd Boski zemną odprawował. A wszyscy infi Bracia także powinni będą posłusznymi być swoim Gwardyanom, y odprawować obrząd Boski według Reguły, a którzyby się znaleźli coby nieodprawowali obrzędu według Reguły, albo chcieliby ie odmieniać, albo niebyliby Katolikami; wszyscy Bracia gdziekolwiek są przez posłuszeństwo powinni będą gdziekolwiekby takiego znaleźli bliższemu Kustoszowi onego mieysca oddać, a on mocno powinien będzie przez posłuszeństwo pilnować go, iako więznia, we dnie y w nocy, tak żeby się niemógł z rąk iego wyrwać, ażby go własną osobą oddał w ręce swojego Ministra, a Minister powinien mocno przez posłuszeństwo

F

posłać

posłać go przez taką Bracią którzyby we dnie y w no-
cy strzegli iako więźnia dotąd, ażby go oddali Kar-
dynałowi Ostyeńskiemu, który iest Panem Obrońcą y
Poprawcą tego Bractwa. A niech niemówią Bracia że
to iest infza Reguła, albowiem to iest rozpamiętywanie,
napominanie, nauka, y møy Testament, który ia Brat
FRANCISZEK waz naymnieyszy czynię wam Braci moim
błogosławionym, dla tego, abyśmy Regułę, którąśmy
Panu obiecali, po Katolicku lepiej zachowali. A Ge-
neralski Minister y wszyscy insi Ministrowie y Kusto-
szowie niemają nic do tych słow przydawać, ani wy-
mować, y zawsze to pisanie niech mają przy Regule
z sobą; a na wszystkich Kapitułach, gdy czytają Regu-
łę: niech czytają y te słowa. Y wszystkim Braci moim
Klerykom y Laikom przykazuję przez posłuszeństwo,
aby nie kładli żadney glossy, albo wykładu ná Regułę,
ani ná te słowa mówiąc: tak się mają rozumieć, ale ia-
ko Pán dał mi po prostu y szczerze mówić y pisać, tak
y wy bez glossy rozumieycie y z sprawą Świętą Za-
chowaycie. A któkolwiek to zachowa niech będzie
w Niebie napełniony Błogosławieństwem Oycy Nay-
wyższego, a na ziemi niech będzie napełniony Błogo-
sławieństwem Naymilszego Syna Jego, z Nayświętzym
Duchem Poczyszycielem, y ze wszystką mocą niebie-
ską, y ze wszystkimi Świętymi. A ia Brat FRANCISZEK
Maluchny waz y Sługa, ile mogę, potwierdzam wam
zewnątrz y z wierzchu to Nayświętze Błogosła-
wienie na wieki. Amen.

